

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACŢIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Insetate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Compromis?

Nu scormonim rostul mai înalt politic, pe care îl au declarațiile de dragoste, ce se schimbă în aceste zile între imperiul austro-ungar și România. Nu ne preocupăm des accentuatele rezoane de stat, cari dictează aceste declarații. Nu le aducem în combinație cu pregătirile de urgență înarmate a Rusiei nici cu reorganizarea flotei acestuia, nu ne gândim de astădată nici baremi la testamentul lui Petru cel Mare și nu ne cuprind frigurile de dragoste, ce o avem sau o au anumite puteri față de cetatea Stambulului. Ci ținem să ne exprimăm o simplă nedumerire. Fără de a susține cu tot prețul, că există un nex causal, dar ne pare fără îndoială ciudat, că de câteori guvernele austro-ungare se prăpădesc de dragoste față de România — totdeauna sau cel puțin de-o vreme încoace răsare ca din pământ sfoasa fantomă a împăciurii dintre guvernul și România țării ungurești. Foile oficiale și semi-oficioase, cele mari ca și cele mici, cele din capitală ca și cele din ultimul opid publică comunicate despre „raportul României față de monarhia austro-ungară” și găsim cu toatele, că acest raport e eseculent, că mica Românie deși neînsemnată, totuși poate face frumoase servicii monarhiei, că o alianță cu ea n-ar fi tocmai de disprețuit.

Transfugul dela Oradie, această întunecată figură de renegat își ridică capul de cameleon și vorbește de un *compromis*, de o politică reală, de o abandonare a politicii de teorii, de o apropiere față de... cineva, de o... guvernamentalizare. El cuvântează prin graiul fiicei „Nagyváradi Napló”.

Iar noi cei ce cunoaștem pe deplin pe camilafca dela Oradie, cei ce știm, că acest om e umbra, e amfizionul unui anumit... leu, fie acesta chiar dela Geszt — ne înfiorăm, tresărim și înțelegem adevărul. Printre rândurile comunicărilor pornite din gura lui Mangra și cuprinse pe paginile fiicei „Nagy-

váradi Napló” — descifrăm pe Tisza, pe stăpânul, vestitul declamator al păcii dintre guvern și Români.

Ciudat! Iată-ne la o concluzie! Adece apropierea sinceră a României de imperiul Austro-ungar e condiționată de împăcarea Românilor din Ungaria! Să se încerce deci iară și iară acest lucru. Guvernul Lukács e solicitat ca și guvernul Khuen să intre în pertractări cu România și să-i împace, să lege un compromis cu ei, să-i determine pentru guvernamentalizare, pentru acceptarea unei legi de vot după concepția guvernului. Și fiindcă Lukács e numai pe hârtie ministru al țării ungurești, cine altcineva poate realiza acest compromis, decât Tisza? El e doar dictatorul, el e puterea, el e guvernul. Iar Tisza prin cine își va putea realiza planul, dacă nu prin sluga sa dela Oradia mare?

Iată dar cum se desprinde din aprinsa declarație de amor pomenită mai sus — un straniu eveniment, care ni-se înfățișează într-o nediscuțată consecuență logică.

Guvernul și respective Tisza reia încercările de-a face pace cu România, de a-i determina pe această ca să intre în tabăra mamelucilor.

Și se găsește un transfug, un degenerat politic, un om certat cu neamul său, care se oferă ca să lege compromisul.

Și încă tocmai în aceste zile! Când Tisza scoate cu biciul pe *maghiari* din parlament. Grozavă orbie, netrebnică mișcă! Adece cum? Se găsește la noi un om, care să creadă, că Tisza, feudalul crud, Maghiarul mare, șovinistul incarnat, care bate cu biciul pe *maghiarii* din opoziție, care înasprește regulamentul camerei, care proiectează o lege prin care se despoae pe deputați, cari vor duce *idei* în parlament — pe *deputații naționaliști* — de mandat, vrea o pace sinceră cu România, tocmai cu ei, a căror concepție de luptă și existență politică se izbește în capete cu despotismul acestui antropofag politic.

Compromis între Tisza și Români! O încercare numai de a ne

apropia de acesta ar însemna să ne subscriem cu mâna noastră proprie sentința de moarte. Toată lumea ni-ar blăstăma și generațiile ce vor veni vor însemna în istorie cu litere de sânge acest păcat al nostru. Căci acest fapt ar fi o crudă pălmuire a firii noastre, a credințelor politice și a trecutului nostru. Ar fi o revoltă împotriva curentului, care se deslănțuște cu tot mai multă putere asupra acestei țări.

Noi, a caror credințe sunt menite, ca să devină temelia de reformare a statului ungar — să îmbrăcăm deodată haina neagră a camilafcei dela Oradie, haina reacțiunii, să ne întoarcem căpeneagul, să ne întoarcem firea pe dos și să intrăm în ceata mamelucilor, cari urlă, cari votează, cari ne urăse, cari ni-ar biciui sălbatic!... Neblenice gânduri, blăstămat plan!

Transfugul dela Oradie spune, că noi nu ne avem părerea noastră referitor la votul universal. Câtă imbecilitate! Dar concluziile aduse la sute de adunări populare românești cum sună? Dar programul nostru național ce pretinde? Nu votul universal, egal, secret și fără nici o restricțiune? Nu cerem noi votul pentru toți fără deosebire de castă, de rasă și lipsit de orice condiții de cen? Ce-ți trebuie transfugule o mai lămurită ficșare a țintei noastre față de reforma electorală? Să nu încercați dară să atentați din nou la cinstea noastră, căci nu Tisza, nici Mangra va cuceri inima noastră, ci dreptatea absolută. România oficioasă și va face complimente. căci o îndeamnă curtoazia și poate situația ei de regat independent. Dar neamul românesc, frații noștri de dincolo de munți, numai atunci vă va fi prieteni sinceri, când noi cei de dincoace vom fi ușurați de soartea de heloți, în care ne-au băgat guvernele necruțătoare ale acestei țări.

Schimbați pravilele, cu cari ni-ați subjugat și faceți în locul lor altele, cari să corăspundă spiritului modern, cari să fie expresiunea sinceră a dreptății și a libertății și a-tunci, poate atunci vom sta de vorbă.

Astăzi însă: de strigis quae

non sunt, nulla mentio fiat! De compromisuri cu Tisza vorbă să nu se facă. Căci această vorbă e ca neghina în grâu și ca sămânța aruncată în peatră seacă și ca păcatul într-un suflet sbuciumat.

La situație. Din Viena s'a răspândit o știre de însemnată, fără a se putea controla sursa ei. Se afirmă, că după Ischi, M. Sa va veni spre toamnă la Gödöllő. Aici va sta mai mult și va asculta părerile mai multor corifei politici asupra situației. Vor fi consultați și opoziționali, între cari și Luths. În cercurile politice acest pas se consideră ca o uizuință a Vienei, de-a ameliora situația atât de înăsprită prin procedeu lui Tisza și soți.

— »Neues Pester Journal« este informat din Viena, că deși cercurile Curții apreciază favorabil succesele lui Tisza-Lukács, află de necesar a scuti pe viitor parlamentul ungar de lupte mistuitoare, ca cele din timpul ultim. Trebuie deci făcute unele schimbări de persoane. În locul prim ar fi Lukács, care să fie numit la guvernul comun, iar în locul lui să ajungă în fruntea guvernului ungar, o *persoană de curte*, care până acum n'a făcut politică, dar se bucură de mare vază și stimă în toate cercurile ungurești. Acesta ar fi menit să facă pacea parlamentară. În acest caz ar urma și demisiunea lui Tisza.

La ori ce întâmplare, în Viena pun mare pond pe aceea, ca majoritatea parlamentară de azi să rămâne și pe mai departe bine încheată.

— Prin țară continuă mișcarea contra guvernului. Să țin multe adunări de protestare cu deosebire mâne, Duminecă. Dintre aceste e interesantă adunarea convocată la Orade, în țara lui Tisza. Opoziția pregătește aceeaș adunare cu mare aparat.

Reorganizarea ministerului de războiu. »Neue Wiener Tagbl.« e informat, că ministerul nostru de războiu are să fie reorganizat în felul, ca să fie o legătură mai strânsă între minister, ca centru și între armată. Spre acest scop vor fi numiți ofițeri ca conspicienți, în minister schimbându-se cu alții tot la câte trei ani.

Unele cercuri ministeriale sunt contra acestei reforme, ca nefolositoare.

România și Austro Ungaria. »Seara« primește din Budapesta următoarele informații dela un corespondent al său:

Zilele acestea am avut prilejul să vorbesc cu o personalitate foarte marcantă din partidul guvernamental, prieten intim cu primul-ministru Lukacs, despre relațiunile între Austro-Ungaria și România. Omul de stat ungar mi-a declarat că relațiunile în monarhia austro-ungară și România, astfel cum ele s'au manifestat prin schimbul cordial de telegrame între împăratul-rege Franz Iosif și Regele Carol, precum și vizitele primului ministru român Maiorescu la Viena și a șefului statului major austro-ungar generalul Schemua la Sinaia, nu pot avea de cât o influență binefăcătoare asupra relațiunilor între ambele țări vecine. După ce a adus laude guvernului român și în special primului ministru Maiorescu, omul de stat ungar ia declarat, că actualul *prim-ministru Lukacs este animat de cele mai bune intențiuni față de România din Ungaria și că va face tot posibilul, pentru ca relațiunile între români și unguri să devie cât se poate cordiale prin îndeplinirea cererilor drepte ale Românilor.* Interese superioare politice cer imperios ca nu numai între Austro-Ungaria și România oficială, ci între popoarele ambelor state să domuească încredere și deplină înțelegere. Sincerile și măgulitoare simțăminte, ce se arată regatului român în orice ocaziune la Viena, sunt o garanție că relațiunile între ambele state și popoare vor deveni cât se poate de strânse.

— Lukacs iade de aceste am mai auzit noi!

În chestia congresului euharistic din Viena. În fața comunicatului semi-oficios, publicat în Nr. 137 al »Gazetei Transilvanice«, în care se spune, că prelații noștri au hotărât, să nu participe la congresul euharistic internațional ca secție românească deosebită, — deși cu regret renunțăm și noi la această idee, fiindcă credem, că, între astfel de împrejurări, nu poate fi realizată în mod demn.

Ne supunem dorinței Arhierilor, și *revocăm Apelul lansat*, păstrând însă

Pisica.

De N. Tomici.

(Doi însurați tineri după lunile de miere. El: tânăr, voinic, brunet, inteligent. Ea: blondă, binefăcută, frumoasă și elegantă. Scena se petrece în budoirul nevastă).

El (vine de-afară și apropiindu-se în degete, se apleacă și o sărută ușor). Păi dragă! Ce mai făceai, ce ai mai dres, de când am plecat? Te-ai mai gândit la mine?

Ea (tresare și scapă din mână broderia, la care nu lucra când a intrat bărbatul. În poală ține o pisică mare albă). Ah! cum m-ai spăriat! Mă întreb ce am mai făcut de când ai plecat de-acasă? M-am plictisit! (ceva cam în silă). Se putea să nu mă gândesc la tine? La ce mă mai și întrebă?

El (puțin cam atins, mângâindu-i bărbia). Cum se poate? Înțeleg să te gădești la mine și totuși să te plictisești? Mie-mi e destul să chem în gând icoana ta și (îi prinde bărbia întredând în mână, vioi) simțesc acelaș fior cald trecându-mi prin inimă ca odinioară.

Ea (sîlindu-se se înnađușe un căsac). Se poate! Inșă vezi tu ai irai multă variație, pe când eu (mângâie cu delicatetea pisica) să nu fie Vichi, nu știu ce m-aș face de plictiseală!

El (se apleacă ca să o sărute, de fapt cu mâna dreaptă strânge țeapăn pisica de coadă șoptind printre dinți: Na! Pisica miaună disperat și și înțeapă ghiarale în poala stăpânei).

Ea (sare îngrozită și se pipăie țipând, pisica îi cade din poală). Uuu! Aaah!

El (prețuit) Ce-i? Ce ți-s'a întâmplat dragă? Nu cumva te-a mușcat javra?

Ea (atinsă). Te rog alege-ți puțin espresile! Javră! Pui! Ce țărănește sună! Uuu! Dar cum și poți fi atât de... de... nedelicat să nu te uști nițel unde-ți pui mâna! Sigur te ai așezat pe pisică. Bietul Vichi! (o trec lacrimi de usturime). Ah!

El (privește când la pisică, care-și linge stărcul cozii, când la nevasta, care se netezește cu amândouă mâinile, ascunzînd un zîmbet răutăcios). Ah! scumpul meu pușor, ce năcaș a dat peste tine și încă din pricina mea! De-ai ști cât sufer eu văzându-te pe tine suferind și ce bucuros aș primi

să rabd eu durerea în locul tău! Dar las' pe mine că o judec eu (se preface, că vrea să dea afară pisica). Marș! Și!

Ea (cu aprindere). Să nu o faci te rog!

El (ascunzându-și mânia, muștrător). Care va să zică suferi mai bucuros dureri decât să te lipsești de prezența pisicii. (ironic) N-am ce zice, curioasă manifestare de simpatie la o nevastă măritată abia de 7 luni!

Ea (cu vocea tremurătoare). Nu te-a zgăriat pe tine, iar dacă eu sufer de pe urma ei, mă privește! (ceva mai domo) Nu înțeleg de ce nu-l poți suferi pe bietul Vichi? Ce rău ți-a făcut de-î urăști atât de mult? Ar trebui să fi cu mai multă considerare, dacă și nu față de el, cel puțin față de mine, care-ți sunt nevastă! Mai ales, căci ști că Vichi este pentru mine mai mult decât un simpui animal (erozionat) este o savenire din casa părintească, o părticică din trecutul meu de fată!

El (gata să izbucnească, stăpânindu-se). Iatrătata ție de nesuferit prezentul, încă mai bine preferi o urăcioasă de (fixează cu ochi scâpători pisica, care se refugiază miotlând sub rochile stăpânei), pisică (mușcă-

toare), personificarea trecutului tău de fată cum bine voii să te exprimi, iar eu care-ți sunt bărbat și asud și mă ostensec numai ca tu să te simțеști bine, sunt un lucru ca să zic așa, — suferit în apropierea ta, dacă nu direct detestat. Asta voiai să zici?

Ea (cu ochii înrouați). De ce ești rău Ghiță? Tu ști, că eu nu am voit să zic așa ceva, ție îți place însă să mă vezi plângând (duce batista la ochi). Am și eu, — să zicem așa, — o slăbiciune, — de ce nu mi-o treci cu vederea, ci cauți cu orice preț prilej de ciartă (plânge). Ah, ce nefericită sunt! De ce nu mi-a spus cineva, că a fi căsătorită înseamnă să renunți la orice plăcere, (suspină) să fi sclava bărbatului, vecinic, certată și amarată de dânsul!

El (se plimbă agitat cu pași mari prin odaie, apoi se oprește brusco dinaintea ei cu mâinile împreunate la spate). Acuma plângi! Se înțelege, căci doar îți cer un lucru peste puterile tale! Să te ocupi mai puțin de afurisita cea de pisică și nițel mai mult de cele ale casei și, — ei da! — de bărbatul tău! Sunt un ticălos, care-ți amărăsc zilele și te ruinez! (Își urmează iarăși plimbarea prin odaie, în ton de adâncă muștrare). Cine ar fi crezut, că

după perdeaua acea tainică, atât de amăgitoare ce-i zic căsătorie se ascund lucruri de felul celui de față! Dar ce Dumnezeu! (iarăși se oprește dinaintea ei). Să nu ai tu voe de-o javră afurită să pretinzi ceva mai multă atenție dela nevastă-ta! Vii acasă obosit și dornic de-o privire, de-o vorbă dulce și-ți închipești de mai înainte în gândul tău momentul, când ai să intri în casă cum are să se bucore nevastica, să-ți iasă înainte, să te întrebă, să te sărute, să te dezvierde, iar tu să te îmbeți la gândul, că întreagă această femeie, cu toată tineretea, cu toată frumuseța, cu tot farmecul ei este a ta și numai a tal căci (cu ciudă). Ce Dumnezeu?! Doar ești tiner însurați! Ți-ai găsit! D-naii ține pisica în poală și privește visătoare peste tine, — parcă nici n'ai esista, ori ai fi una cu aerul! — mângâind cu degetele blana javrei! Vrei să o săruți? Să o mângâi? Te rog, te rog să lăsam pe altă dată, căci acum-ai turburi somnul lui Vichi și uite ce dulce doarme! La prânz de abia aștepti să-ți scoată nevasta, ca să-ți vie și ție rândul, căci vezi stele verzi de foame! Aș de undel D-naii se gândește mai întâiu la Vichi!..

Ea (plângând, mănuioasă). Te rog!!!

și pe mai departe credința, că prin participarea noastră la congresul din Viena am fi câștigat foarte mult în fața lumii.

Blaș, la 5 Iulie 1912.

Ioan Sâmpăleanu, Ștefan Roșianu, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Alexandru Nicolescu, Dr. Alexandru Rusu.

Dela ordinea zilei.

— Din vicariatul lui Mangra. —
Izvernicean Döme.

Din țara Bihariei, țara lui Tisza Pista și Mangra Vazul ies iarăși în lume nește lucruri triste și rușinoase. Comitatul Bihorului, bătut de Dumnezeu, e țara marilor contraste. Pe când de-o parte are în toate părțile mari proprietari, nește formali milionari și furnizează cu ridicata nemeși și magnați noi, încât în privința aceasta ar putea să pretindă drept de monopol, pe altă parte poporul e confundat în sărăcie și ignoranță, cum poate nicăieri în Ungaria și ne oferă icoana unei provincii rusești din Caucazia.

Aici a fost numit, din nenorocire, Mangra de vicar, ca să ridice poporul și să răspândească cultura în sîrurile lui.

Iată rezultatele muncii lui:

În ședința de Miercuri a comitetului administrativ al comitatului Bihor inspectorul școlar Szirmay a raportat, că în 18 școli române din cercul Beiușului nu sunt nici bance, nici masă și este imposibilă orice instrucție. În multe comune nici nu este școală, așa că băieții obligați la frecventarea școlii nu pot fi siliți a cerceta școala. Trezeci și nouă de susținători de școli gr. or. au fost admoniați, că vor fi lipsiți de dreptul lor. Adece aceste școli profesionale române se vor pierde. Câte școli sunt, în acele nu ar fi igerat să se adăpostească nici chiar animale, căci stau să se surpe.

Și vai, când cetim aceste rapoarte ziarului ungurești, ne doare, că avem în Oradea un vicar gr. or. român, ale cărui școli tînjesc și se prăpădesc. Vicarul Mangra bate pîntenii reverenții prin Pesta, face temelele celor mari și visează de pacea cu Ungurii, prin dejosirea și umilirea Românilor, pe când în Bihor totul e prăpădenie și ruină.

E păcat de Dumnezeu, păcat față de biserică și față de neam, că să mai suferă un astfel de vicar nemernic în scaunul său.

Ziarele ungurești anunță moartea lui Izvernicean D. Döme, inv.-director la școala de stat din Vaskö, ceea ce pe românesc înseamnă comuna Ocna-de-fer din com. Caraș-Severin, cercul Bogșei. Ocna-de-fer are 1242 loc. dintre cari Români sunt 1072, ceilalți germani. Și în mijlocul acestor oameni Izverniceanu e propagat în școală și în afară de școală meșteșugul renegatismului în decurs de 13 ani, murind acum în vîrstă de 33 de ani.

Căci iată cum îl parentează d. e. »Pesti Hirl.«

»Izverniceanu a fost unul din acei învățători, cari știu desvolta în sufletul tinerel al băiatului iubirea de patrie, care este un factor de mare importanță cu deosebire în ținuturile naționaliste, spre a crește cetățeni cu sentiment patriotic. Și el a fost unul din aceia, care era părtaș la interesele fundațiilor milenare a ziarului nostru, drept recompensă a succeselor obținute de el pe terenul educațiunii patriotice.«

Al străinilor a fost, ei li pîng, ei li parentează. Noi constatăm: cu un re-negat maghiaron mai puțin!

Triumful lui Vlaicu la Viena.

Prin succesele sale excelente la Viena, aviatorul nostru Vlaicu a ridicat mult vaza numelui românesc în fața lumii culte. Do-vadă, că cele mai multe din ziarele șoviniste maghiare, amintesc numai în treacăt de Vlaicu, pe când cele din Viena îi recunosc succesele, deși nu așa cum ar merita.

Despre triumful lui Vlaicu la Viena mai avem următoarele informații:

Serbătorirea lui Vlaicu.

Românii din Viena încântați de succesele lui Vlaicu, au aranjat — cum am amintit — Marți sara un banchet în onoarea lui, în sala otelului Riedhof.

Banchetul a fost prezidat de Dr. Ciurcu, care în cuvinte călduroase a salutat pe d-l Vlaicu și pe participanții.

Au urmat apoi o serie de vorbiri frumoase, șirul cărora îl deschide d-l prof. Teclu.

Savantul profesor Teclu, membru al Academiei române povestește cum, acum patruzeci de ani a avut și el ideea să facă încercări pe baza principiului mai greu ca aerul, dar diferite greutăți între cari și sărăcia l'au silit să renunțe la experiențele sale și să-și îndrepte aiurea activitatea științifică.

Este fericit astăzi că tot un român a reluat ideea ducând-o la perfecție. Colonelul Herbay face un curs istoric arătând cum la Aspern românii au reușit să respingă pe Napoleon. Azi istoria s'a repetat, românul Vlaicu tot la Aspern a concurat cu francezii învingându-i. Examinează militaricește aeroplanul Vlaicu arătându-i însușirile superioare și nădăjduște că factorii competenți vor ști să scoată din el maximum de folos.

Preotul Boldea zice că Biserica a fost pururea alături cu muncitorii progresului, și a înălțat rugăciuni pentru triumful lui Vlaicu.

D. Mihai Popovici spune că popoarele pornite pe calea progresului au tendința să fie nelincrezătoare în puterile lor. Aceasta conține o parte bună împiedecându-le să se precipiteze, dar și o parte rea tăindu-le avântul.

Vlaicu a suferit mult din cauza nelincrăderii, dar oamenii mari nu se lasă doborâți și el s'a dovedit mare.

Ne îndrumăm azi spre solidaritatea popoarelor și în locul luptei brutale la loc tot mai mare întrecerea de domeniul culturai. Fiecare popor e judecat după partea cu care contribuie la aceasta.

Marea însemnătate a operei lui Vlaicu e că a zmulș încă o ramură de sub imperiul legendei că tot progresul e monopolizat de Occident.

El ne mărește încrederea în forțele noastre și căpătăm siguranța că muncind și luptînd vom reuși a face ordine în casa noastră.

Atașatul comercial Moroianu, rostește câte-va cuvinte mișcătoare îndemnînd pe Vlaicu să-și închine și pe viitor toate puterile sale țării românești. Aeroplanul lui Vlaicu e un simbol semnificînd zborul României spre progres și mîrire.

D. Marmeliuc, în numele «României June» oferă sărbătoritului o insignă a acesteia.

D. Ciurcu toastează pentru partizanii lui Vlaicu.

D. Moroianu reluînd cuvîntul amintește de premergătorul Traian Vuia, care neputînd suporta indiferența generală s'a retras la Paris și propune să i se trimită o telegramă de omagiu. Propunerea e aclamată cu entuziasm. Vlaicu, foarte emoționat, mulțumește și zice că meritul principal e al altora și în special al lui Vuia. Promite că nu va avea odihnă muncind la perfecționarea aparatului său și închină toate forțele neamului românesc. (Uraie furtunoase).

În tot timpul a domnit un entuziasm nemărginit.

Greutățile lui Vlaicu.

Correspondențial din Viena al »Adevărului« mai comunică următoarele din cele petrecute în jurul sborurilor lui Vlaicu:

V-am telegrafiat zilnic și rezultatele obținute de Vlaicu și aprecierile măgulitoare ale presei vieneze. Acum după ce săptămîna aviatică s-a isprăvit, trebuie să accentuez că succesul lui Vlaicu a fost mai mare și decît îl arătau rezultatele oficiale și decît îl mărturiseau aprecierile ziarelor. Vlaicu a reunit un adevărat triumf și s-a impus, în fața lumii întregi, ca măiestru în știința și în arta lui.

Publicul a văzut-o foarte bine și a manifestat-o necontent prin aclamațiile lui entuziaste; afară de Blaschke, ofițer austriac, care prin recordurile lui măgulea sentimentul patriotic al spectatorilor, nimeni n-a avut parte de atâtea ovaiți și atît de des repetate, ca Vlaicu. Și cînd vorbesc de public să nu se creadă că am în vedere numai masa, care poate fi cucerită și prin trucuri (la cari, de altfel, Vlaicu n-a recurs nici un minut). Am în vedere tocmai pe oamenii competenți, foarte numeroși cu cari am vorbit tot timpul și — țiu s-o declar — fără să spun o singură dată că am vrîm interes direct în reușita lui Vlaicu. Laudele ce i s-au adus, în fața mea, de oameni competenți, aveau deci pecetea imparțialității absolute.

După câteva convorbiri de acest fel, avute în prima zi, în prezența și a altor ziaristi și anume: din presa vieneză — v-am telegrafiat atunci: sunt sigur că mâine ziarele vor fi foarte elogiatoare la adresa lui Vlaicu.

Prevederea mea s-a realizat numai în parte. Vlaicu a fost lăudat, în adevăr, după cum ați putut constata, dar mai puțin decît s'ar fi cuvenit. Cuvîntul rostit și-a pierdut din căldură pînă să se transforme în cuvînt scris. Mai mult: Vlaicu a avut să lupte; la proclamarea succesorului lui, el și le-a văzut disputate de concurenți; măsurătoarea făcută o singură dată pentru alții, pentru el a trebuit făcută de câte două ori; condițiile concursului, foarte

clare cînd reușea altul, aveau nevoie de interpretări cînd cel reușit era Vlaicu, în scopul de a se constata că dacă el a îndeplinit 99 de condiții, a lăsat, totuși, nelindeplinită o singură condiție, sau cel puțin o sub-condiție, spusă lămurit, sau măcar... subînțeleasă.

Da, Vlaicu a trebuit să lupte — și vai! el nu este luptător! El stătea izolat, modest; răspundea la critici ca să-și dovedească dreptatea, dar nu stăruia ca ea să fie aplicată. În cît, ajungeam la rezultatul acesta paradoxal, că Vlaicu se alegea cu dreptatea și altul cu premiul.

Ce a fost, de pildă, concursul acela de aterizare forțată, unde Vlaicu, triumfător, cu un centimetru asupra lui Garros, este, la a doua măsurătoare, împins cu doi centimetri, după rivalul său? Am tot respectul pentru cei cari au făcut trăsăturile, dar ru și... pentru cureaua cu care s-a măsurat. Căci, o! naivi cetățeni, cari credeți că se lucrează cu cine știe ce instrumente de precizie! S-a măsurat cu o curea, foarte elastică, în stare să se lungască și să se scurteze după cum o trăgeai mai cu nădejde ori mai... sceptic.

Cu toate acestea, Vlaicu a eșit biruitor în câteva concursuri, luînd cînd premiul întâiu, cînd pe al doilea. Ba, nici n-a zburat o singură dată fără să tragă și un premiu după sine. Și atîta e de ajuns, ba este chiar strălucit. Chiar dacă nu lua premiul de loc și se alegea numai cu mențiune onorabilă, am fi putut să ne mulțumim, de vreme ce erau acolo aproape cincizeci de concurenți, dintre cei mai de seamă, din toată lumea.

Dar de ce a întâmpinat Vlaicu toate aceste greutăți? Sînt două cauze, dintre cari cel puțin una cade în răspunderea noastră a tuturor.

Întîia cauză: era un concurs internațional, în care lupta principală se dădea între austriaci și francezi.

Austriacii, cu Blaschke al lor, au învins pe Garros. S-ar fi cuvenit ca ei să-și rumege succesul în tăcere, pentru că del erau cei de gazdă și politețea le impunea să nu-și jignească musafirii. Ei n-au avut însă această tărie și au triumfat cu zgomot. Dar și Vlaicu tot cu francezii a concurat. Și atunci, lucrul e clar: pe deoparte austriacii trebuiau să lase francezilor măcar a-cestă consolare de a bate pe alții; pe de altă parte, francezii, bătuiți de Blaschke, țineau să iasă biruitori măcar față de Vlaicu.

Și așa, fără să vorbim de pîrtinire absolută și brutală, putem constata o ușoară înclinare a balanței în favoarea altora și în defavoarea lui Vlaicu. De aici greutățile lui la constatarea rezultatelor, de aici și moderarea căldurii în aprecieri din partea presei vieneze.

Dar vorbeam și de o a doua cauză, care a pus piedici avîntului lui Vlaicu: este sărăcia lui. Aveal un sentiment de dureroasă constrîngere, cînd vedeai pe ceilalți aviatori fecare cu armata lui de ajutoare: mecanici, servitori, prietini specialiști, cari se agi-tau tot timpul cu toții, iar de altă parte îl vedeai pe Vlaicu singur, izolat, ca și cum s'ar fi rătăcit pe acolo din întâmplare. La cea mai mică stricăciune a altui aparat, mecanicii și servitorii respectivi se puneau pe muncă. Vlaicu, cînd a avut un accident, a trebuit să scoată haina și să prindă o da cu ciocanul, pentru că după două ceasuri să se înalțe iar. A fost frumos, nici vorbă, mai ales, că

după asta a luat și un premiu. Dar nu tot ce-i frumos este și practic.

Și ziceam, că în această privință avem cu toții partea noastră de răspundere. Sper, că nimeni n-o va tă-gădui. Și sper, mai cu seamă, că din buget esu de aiurea, se va face, în sfîrșit necesarul, pentru a ușura ar-pile lui Vlaicu de greutatea, care le apasă.

O deputațiune basarabeană la țarul Rusiei.

Fără să intrăm în cercetarea cauzelor, este suficient să amintim, că pentru serbarea centenarului dela răpirea Basarabiei se stabilise ca Țarul să vie la Chișinău, și că mai pe urmă, planul acesta a fost lăsat în părăsire. Astfel o parte din programul serbărilor dela 16 Mai, aceea de a se prezenta omagii și asigurări de supunere oarbă Țarului de către reprezentanții tuturor straturilor sociale basarabene, rămănea ne-implinit. Din cauza aceasta după terminarea serbărilor din Chișinău, o comisiune compusă din Arhiepiscopul Serafim, preotul Lașcov, președintele Zemstvoulii gubernial F. Aleinic, un reprezentant al nobilimei, unul al burghizeimeii și unul al țărănimii, au pornit spre Petersburg, ca să se prezinte Țarului tuturor Rușilor.

Deputațiunea a fost condusă la Noul Peterhof, unde în ziua de 15 Iunie a fost primită de țar. Arhiepiscopul Serafim a prezentat monarhului o icoană a Maicii Domnului lucrată în argint, copie după o icoană făcătoare de minuni. Preotul Lașcov (Lascu) a oferit împăratului lucrarea sa »Centenarul Basarabiei«, în care se aduc o mulțime de laude și osuiale regimului rusec și o altă lucrare, »75 ani de la întemeierea primului liceu în Chișinău«. După aceasta reprezentantul nobilimei a în-tins Țarului o foarte bogată tablă de argint, pe care se află pâine și sare, iar reprezentantul țărănimii de asemenea pâine și sare pe o tablă țărănească de lemn. Cu toții au mulțumit catotputer-nicului împărat pentru bunăvoința tu-turor țarilor față de Basarabia.

În urmă, președintele Zemstvoulii gubernatorial a ținut următoarea cu-vîntare:

»În cursul acestui secol Basarabia s-a dezvoltat liber sub umbra marelui Rusii (dacă se poate o dezvoltare liberă sub umbră) și a devenit o gubernie ru-sească, bogată și înfloritoare. Mari și nenumărate sînt binefacerile pe cari Rusia le-a făcut populațiunii. O sută de ani s-au implinit, iar în sufletele noastre s-au sădit sentimentele de mulțămire față de Rusia și un devota-ment neșărnutit față de conducătorii ei încoronăți. —Ne socotim fericii, că putem să exprimăm în fața Majestății Voastre sentimentele poporului basarabean.

Majestate!

»Toată suflarea basarabeană se roagă să aibă fericirea de a vedea pe iubitul ei Țar în cuprinsul Basarabiei și nutrim speranța, că această dorință va fi satisfăcută.

Țarul, se zice, a ascultat cu multă bunăvoință asigurările de supunere oarbă a reprezentanților Basarabiei și a promis că va vizita Chișinăul cu ocazia desvălirei monumentului lui Alexandru I., cuceritorul Basarabiei.

După aceasta s'a întreținut cu fie-care membru din comisiune, zice presa rusă, și s'a interesat de aproape de modul de trai și de nevoile populațiunii basarabene. Presentările, discursurile, darurile, mulțămirea împăratului și în-treținerea cu fiecare membru a durat în total 20 minute, timp în care Țarul s'a și interesat de aproape de nevoile populațiunii basarabene.

Iar presa din Chișinău, nu mai prăvește cu laudele și cu descrierile amănunțite a acestei primiri strălucite, în care după 20 minute deputația a fost trimisă să mînanțe în subsolurile palatului de la Peterhof și apoi după alte 30 m. să fie scoasă să viziteze palatul »pe din afară«, pentru ca imediat să fie expediată la Peters-burg și »nazat« la Chișinău.

Sărmană țară, înconștienții repre-sentanții Depriși cu »vieța liberă« la umbra spinului, s'au crezut un moment într'adevăr fericii în fața strălucirii orbitoare a unui fast convențional, care în altă parte se acordă mai din larg și mai cu multă sinceritate.

S.a.

El (nu-i dă atenție, asemenea mă-nios). »Să-i scoatem lui Vichi, să se răcească! Vichi încoace, Vichi încolo! Dimineața Vichi, la amiază Vichi, seara Vichi! El bine toate au un sfîrșit! La adece vreau să știu, cine e stăpîn în casa asta? Cine agonisește? Eu sau Vichi? Sau pleacă Vichi sau...

Ea (mînoasă)... Eu?! Așa-i, că asta volai să zici?

El (mai potolît). Nu!

Ea. Ba dal! Nu e nevoie se negi. (Plîngînd). Văd eu, că-ți s'a urât de mine și nu ști, cum să te scapi! Bietul Vichi i-ți servește numai drept pretext tocmai binevenit. El bine, eu nu-ți mai stau în cale, mă duc! Hai sărmane Vichi! Mai este o casă unde vom fi bine primiți! (Se scoală de pe scaun și lu-înd pisica în brațe se îndreaptă către ușă).

El. (mustrător). Ții adece mai mult la... ea... (printre dinți javră!) pisică decît la mine?

Ea. Ți-am spus, că nu prețuesc întrînsul animalul, căt mai ales faptul, că e o suvenir de la casa părintească. Dacă nu poți suferi pisica, înseamnă că nu ții nici la stăpîna sa. (Face un paș către ușă).

El (fără să se miște din loc). Cine a zis, că nu o pot suferi? Despre mine trăiască cît lumea, are și el loc în casa asta! Vorba e să nu-mi stea vecinic în cale între tine și mine. Eu m'am cununat numai cu tine, numai ție ți-am jurat (cu un accent de duloșie) dragoste și credință neștrîmutată nu și pisicii!

Ea. (asemenea stă locului cu pi-sica în brațe). Da dragoste, de aceea mi-ai zis de-unăzi că sunt falsă și pisică!

El. (foarte mirat). Imposibil! Nu-mi aduc aminte să-ți fi zis pisică sau falsă!

Ea. Ai fost cu mult mai diplomat decît să mă numești direct pisică. Ai zis însă, că pisicile sunt false, iar des-

pre căni se știe, că iubesc numai o-meni! Sinceri și nu pot suferi pisicile și oamenii falsi. Deci eu, care țin la Vichi, asemenea sunt falsă, căci îi sunt prietină!

El. (Incurcat). Ce logică! Ca să-ți justifici simpatia exagerată pentru o j... (inocet javră!) pisică, recurgi la astfel de apucături. (patetic). Văd acum Letiția dragă, că înainte te mai mult preț ai pe pisica decît bărbatul tău! Mă doare foarte mult această constatare. Tu vrei însă să alegi între ea și mine. Fă-o decîl. (Să întoarce către fe-reastră).

Ea. Așa dară nu ai zis că sunt falsă și pisică?

El. De unde? Nici prin minte nu mi-a trecut așa ceva! Din contră ai fi un înger se nu iubești atîta pe Vichi și mai mult pe mine.

Ea. (în acest moment sloboade cu o mișcare repede pisica din brațe și apoi roșind o împinge cu piciorul bruce).

Mă silești adece să mă despart de Vichi? Ce rău ești!

El. (se întoarce către dînsa și vî-zînd pisica departe, iar pe tînașa sa soție stînd pocăită și rumînă în mijloc odăii, dintr'o săritură e la dînsa, o cuprinde în brațe și o sărută cu pasiune).

Ea. (ridică fericită ochii la dînsul). Dar așa-i că n'ai să-l omori sau să-l alungi?

El. (o strînge mai tare la piept și o sărută lung pe gură). Oh nu dragă nici nu mă gîndesc la ea mai mult. Dar ia'n spune te mai doare zgîrietură?

Ea. (se acunde la peptul lui și-și petrece brațele pe după grumazii lui). Nul... Și zi Ghiță ai să-l lași căte o dată și prin odaia noastră?

El. (o privește cu drag și-o sărută)

(Cortina).

M. NEUMANN

Fondat la 1845.

TAILLEUR.

Furnisorul curții imp. regale și cameriale.

Vestminte pentru domni, băeți și fete, gata și la comandă

BRĂȘOV.

Invitare de abonament.

Cu 1-a Iulie 1912 se deschide un nou abonament la

„Gazeta Transilvaniei“

pe cvartal și jumătate de an, la care invităm pe toți amicii și prietenii ziarului nostru. Li rugăm pe toți a se îngrijii de trimiterea la timp a prețului de abonament, ca să nu fim siliți a sista trimiterea ziarului.

Pe credit „Gazeta Transilvaniei“ nu se dă la nime.

Deși „Gazeta“ și-a mărit formatul și a introdus îmbunătățiri, împreunate cu mari spese,

Prețul abonamentului

rămăsese același, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIA.

ȘTIRI.

— 23 Iunie 1912.

Apropiindu-se termenul de abonament de jumătatea anului, la numărul de azi alăturăm avizuri postale. Rugăm pe toți abonații noștri, a căror abonament expiră cu 30 Iunie v. c. a folosi de avizuri și a renoua în curând abonamentul.

Totodată rugăm pe toți a recomanda și a răspândi „Gazeta“ în cercuri cunoscutor lor. Aceasta e o datorie națională a fiecărui Român.

Vlaicu în Arad. „Românul“ scrie următoarele: Azi în Iulie c. la orele zece seara a sosit în Arad aviatorul român dl Aurel Vlaicu. La gară a fost întâmpinat de mai multe persoane marcante în societatea românească din Arad, în redacția ziarului „Românul“ și de o mulțime de alți admiratori, cari i-au făcut o primire entuziastă.

Mâne se vor lua primele mări pentru aranjarea sborului lui Vlaicu, care va avea loc în timpul cel mai apropiat. În Nrii viitori vom aduce informații amănunțite despre locul și ziua în care va sora Vlaicu. Românii din Arad și din provincie sânt cu adevărat entuziasmați de cinstea ce li se va face prin aceste sboruri, cari pasionează încă de pe acum întreaga lume românească și străină.

D-ra Silvia Togan, fiica d-lui protopop Nic. Togan din Sibiu, cu finea anului școlar 1911/12 a obținut la Academia de belle-arte din Budapesta diploma pentru școalele civile și pentru școalele de industrie de artă. D-ra Silvia Togan este singura română, care a luat o astfel de diplomă încă acum la Academia amintită. Felicitări!

Examenul principelui Carol al României. Conform dorinței regelui și consilierilor d-lui general Perticari (guvernorul principelui) cu profesorii obișnuiți ai principelui, s'a fixat definitiv examenul desăvârșit al studiilor secundare ce va trece principele Carol la sfârșitul lunii acostela.

Principele va trece un examen de maturitate conform regulamentului în vigoare pentru absolvirea liceului real. Cum principele a făcut și unele studii dinace, va mai face probe și din limba latină și flozofie. Iată programa examenului: 26 luncie v. p. m. compoziția în scris la limba română. 27 luncie v. a. m. Lucrarea în scris de matematică. După prânz: compoziția franceză. 28 luncie

v. a. m. Lucrarea în scris din șt. fizico-chimice și naturale. După prânz: Traduceri scrise și orale din limba germană și limba latină. 29 luncie v. a. m. Disertația și colloquiul din flozofie.

Examenul va fi trecut în prezența familiei regale. Regele se interesează în de aproape de examenul principelui și ține să fie în curent cu probele scrise și va asista la probele orale. Comisia examinatoare este constituită din profesorii principelui d-nii: Adamescu, Blümel, M. Dimitrescu, E-couffier, Bogdan-Ionescu și Murgoci, sub președinția d-lui Lițica.

Funerariile locot. aviator Gh. Caranda. Alaltăieri au sosit în București, venind din Iași, tatăl, unchiul și fratele locot. Caranda, fiind primiți la gara de nord de mai mulți ofițeri ai școlii de aviație.

Conform dorinței familiei nfericitei locotenent, ministrul de război a dispus, ca înmormântarea bravului ofițer să se facă la Iași. În acest scop rămășițele pământești ale lui Caranda au fost transportate alaltăieri la gara de nord pentru a fi duse la Iași.

Capela spitalului militar, unde se afla corpul locot. Caranda pe un catafalc înconjurat de flori, a fost vizitată de un numeros public, mai ales de camarazi ai decedatului. Cu ochii umezi ofițerii urcau treptele catafalcului privind îndurerăți prin geamul sicriului, fața eroului mort. În capela, în jurul sicriului se aflau așezate numeroase coroane, aduse ca ultim tribut de admirație și dovadă de iubire și durere locotenentului Caranda. Coroanele purtau următoarele inscripții:

O frumoasă și mare coroană din foi de stejar din partea ofițerilor aviatori, pe panglică scria: Ofițerii aviatori. Locot. Gh. Caranda. Căzut în luptă pentru gloria și viitorul țării, rămânând etern al ei erou, iar nouă pildă de jertfiră.

O altă coroană cu inscripția: Promoția I a școlii de infanterie: Neuitatului nostru camarad loc. Caranda. Vitejește plecat dintre noi. Admirație durere.

O splendidă jerbă de flori naturale cu: Regrete eterne, din partea ofițerilor și trupeii de aerostație.

O coroană din partea Școlii speciale de infanterie.

O coroană de pansele cu inscripția: Din partea sergentului și soldat, mecanic al școlii de aviație. Regrete eterne bravului aviator.

O coroană din partea ofițerilor și trupeii regimentului 40 Călugăreni cu vorbele: Vrednicului lor tovarăș de arme, mort în serviciu pentru gloria țării.

În afară de coroanele citate se mai aflau în capela și alte coroane și jerbe.

După ce preotul capelei a oficiat un scurt serviciu religios, sicriul de nuc a fost ridicat de ofițerii aviatori și scos din capela în sunetele triste ale muzicii militare, ce întonase rugăciuni. Trupele au dat onorul. Prin asistența treceau flori de durere. O tristețe adâncă se întinse pe fețele tuturor și mulți ochi plângeau. Sicriul a fost depus pe două scaune în fața capelei. Aci s-au ținut două cuvântări mișcătoare, rostite de cătră d-l major Z. Cantacuzino și sublocotenentul Ștefănescu.

După ce s-au sfârșit cuvântările mortuare, sicriul a fost din nou ridicat de ofițerii aviatori și dus prin curtea spitalului până la poartă, unde aștepta drcul militar, tras de 8 cai, spre a-l duce la Gara de Nord. La gara de nord sicriul a fost coborât din drc și pus pe terasa din fața intrării gării, unde d-l general Popovici secretarul general al ministerului de războiu, apropiindu-se de sicriu, cu ochii scăldați în lacrimi, a rostit următoarele:

În numele M. Sale ești decorat cu „Virtutea militară“. Când se va deschide sicriul la Iași, fi-se va pune decorația pe piept, iubile camarad.

Impresia făcută de vorbele acestora și modul cum au fost spuse, este de nedescris. Mulți ofițeri plângeau. Sicriul a fost ridicat apoi de ofițerii aviatori și dus până la vagonul mortuar, în care a fost depus și transportat la Iași.

Grindină și furtună. Din Tecuci se anunță: Un groaznic uragan s-a deslășuit alaltăieri d. a. asupra orașului. Uraganul însoțit de o ploaie torențială a durat 20 minute. Zece de case au fost desvălite, numeroase altele au fost dărâmate. Stâlpii de telegraf, telinarele,

arborii au fost trântiți la pământ. În bălcii instalat în Obor și în piața Observatorului pagubele au fost colosale.

Oamenii aflați sub bărci au fost răniți de baracele cari s-au răsturnat peste dâșii. Cercul Rcussienne a suterit pagube de 7000 lei. Eduard Braun a suferit pagube de 50.000 lei. Comunicația e întreruptă. Panica a fost colosală. Toată lumea tremura de spaimă, așteptându-și sfârșitul parcă.

Tot în acea zi s-a deslășuit o ploaie torențială însoțită de tunete și furtună asupra județului Tulcea. În unele comune a căzut grindină, cauzând mari pagube. Mai multe poduri au fost distruse. Străzile capitalei județului au fost complet acoperite cu apă.

O groaznică catastrofă de tren s-a petrecut în gara Corning din statul New-York. Un tren accelerat s-a ciocnit în gară cu un tren personal, care se pregătea să plece spre New-York. Ciocnirea a fost atât de puternică, încât mai multe vagoane au fost sfărâmate, iar sub ele au fost îngropați o mulțime de ucigși și răniți, partea cea mai mare copii. Din cadavrele celor ucigși, al căror număr se crede a fi de 40, au fost scoase de sub sfărâmurile vagoanelor 34.

O înfrătoare dramă familială s-a petrecut în orașul Steglitz din Germania. O femeie desperată Maria Friedrich, din cauza tratamentului brutal al soțului său, și-a omorât 5 copii, încercând apoi să se sinucidă. Iată, cum s-a petrecut cazul: Deși copilul cel mai mic al lor abia avea etatea de o lună, nenorocita femeie era în continuu maltrată de soțul său, care era un bețiv ordinar. Alaltăieri, înainte ca acesta să plece de acasă, și-a bătut atât de brutal pe nenorocita soție, încât aceasta dimpreună cu cei cinci copii ai săi au luat-o la fugă și s-au ascuns în odaia de baie din al 3-lea etaj. Deznădăjduită cu totul și scârbită de viață, nenorocita femeie, și-a înecat pe toți 5 copii în putina de scaldă. I-a scos apoi din apă și înșărându-i după etate, i-a răzimat de părte. Când poliția, care a fost avizată, a pătruns în odaia de scaldă, cele cinci cadavre ale copiilor au fost aflate cum le așezase mama lor, care zăcea inconștientă în bae. Seara când și-a revenit în fire, a mărturisit cauza, care a determinat-o la acest act îngrozitor. Soțul său, când s-a relator acasă beat, neștiind nimic de cele petrecute, a început să-și injure copiii și nevasta, neaflându-i la locuință, dar mulțimea infuriată auzind de cele petrecute era cât pe-aci să linșeze pe bețiv.

Se sporesc jandarmii în jurul lui Tisza. Zilele trecute s-a prezentat la poliția din Budapesta un proprietar de case, care a declarat că i-a dispărut un chiriș, respective a plecat de acasă cu gând să-l omoare pe Tisza. Soția acestui chiriș — a spus proprietarul — s-a prezentat la mine și mi-a spus, că soțul ei deja de mult e preocupat de planul unui atentat contra lui Tisza. Încă de multe țărce în jurul locuinței contelui, dar fără nici un succes. Acum a plecat de acasă, ca să-și îndeplinească planul la Geszt. După plecarea ei i-a trimis o scrisoare soției sale, în care-i spune, că nu se poate lăsa cu nici un preț de planul propus și că trebuie să-l omoare pe Tisza. Proprietarul a predat această scrisoare poliției, care imediat a luat dispozițiuni, ca omul dispărut să fie prins. I s-a trimis fotografia pe la toate autoritățile, iar la Geszt au mai fost trimiși patru detectivi, așa că acum contele Tisza — afară de jandarmi e — păzită numai de opt detectivi.

Comunicându-i-se cazul contelui acesta a declarat, ca dacă într'adevăr e vorba de vre-un atentat contra lui, atunci de bună seamă acest atentat e pus la cale cu bari. Jandarmii sunt de părere, că respectivul nu poate fi decât un nebul.

— Intrebarea-i însă: A plănuit atentatul fiindcă-i nebulu? — sau e nebulu, fiind că a plănuit acest atentat?

Aviz. Student de gimnaziu cu matură, se primește ca elev în farmacia A. Coleșiu din Focșani. — România.

Aparate fotografice pentru diletanți. Recomandăm tuturor cari se interesează de arta fotografiei, acest sport plăcut și ușor de învățat casa specială provăzută cu articoli din domeniul fotografiei a firmei fondată în anul 1854. A. Moll. k. u. k. Hof-lieferant Wien I. Tuchlauben 9. La cerere se trimite preț curent ilustrat.

Litere, arte și științe.

Transatlanticul.

— Fine. —

A se întrece în dimensiuni este visul societăților de navigațiune, vis însă ce stă în legătură cu îmbunătățirile ce se pot aduce marilor porturi de cătră arta inginerescă.

Lungimea transatlanticelor este în mijlocul între 180—250 m. Însă schimbarea cea mai de seamă ce s'a adus transatlanticelor, stă în înlocuirea mașinelor ordinare ca aburi prin motoare cu turbină.

Această schimbare s'a făcut pentru prima dată în Ianuarie 1906, la transatlanticul englez »Carmania«, al soc. de navigație Cunard. El este înzestrat cu trei turbine și care au 1.115.000 de aripioare, care stau înfipite în corolanele metalice ale osilor. După socotelile inginerilor, vasul trebuia să meargă cu 19 noduri pe oră, chiar pe timp de furtună. În prima călătorie »Carmania« a străbătut oceanul în 7 zile, 9 ore și 31 de minute, plecând din Queenstown spre New-York în ziua de 2 Decembrie 1905.

Prețul unui transatlantic se ridică la peste zece de milioane și diferă dela vas la vas după perfecționările aduse. Un transatlantic se ridică la peste 16—15 milioane lei. Astăzi marile țări comerciale caută să-și facă corăbiile din ce în ce mai mari și care să meargă din ce în ce mai iute.

Așa Englezii, în dorința de a face trece pe Franței și Germanii, au făcut acum câțiva ani doi uriași transatlantici »Lusitania« și »Mauritania«, iar de curând »Titanicul« al cărui sfârșit tragic a întristat omenirea.

De asemeni Germanii au trei mari transatlantice: »Kronprinzessin Cecilie«, »Kaiser Wilhelm II« și »Deutschland«, iar Franzezii au »Provence«, »Lorraine«, și »Savoie«.

Astăzi, după nenorocita întâmplare a Titanicului, cei mai mari marile oceanului este transatlanticul »Lusitania« al soc. Cunard. Este lung de 254 m. larg de 26 m. 40, are mașinării de 65000 cai vaponi, în care cele 4 turbine motrice au 3 milioane de aripioare. În timp de războiu poate primi 20000 de soldați. De și la început cu iuteală nu întrecuse pe Deutschland, totuși cu timpul ajunse să-l întreaacă așa că în 1908 la 6 Octombrie, plecând Queenstown la ora 1 p. m., a ajuns cu bine la New-York cu cei 1994 de călători, la 11 Octombrie, la ora 9 a. m., străbătând Oceanul în 4 zile, 19 ore și 5 minute, așa că în acea dată englezii au câștigat întâietatea în iuteală.

Marele societăți de navigațiune: Încă din 1838—1843, vaporul de măriuri și călători Great-Western făcea curse regulate între Anglia și America. Acest fapt încurajă pe negustorul Cunard, care făcu patru vapoare (1840), întemeind astfel prima societate de navigațiune. În același an se întemeia Peninsular a. Oriental Co., și apoi în următoarele se întemeiară foarte multe societăți. Dăm mai jos numele unora din cele mai mari societăți de navigațiune din ultimii zece ani.

Anglia: Cunard Steamship Co., Liverpool; Ismay, luire Co. (conducând Oceanic Steam navig. Co. și White Star), Liverpool și New-York; Peninsular a. Oriental Co.; British a. North Atlantic Co., Liverpool; Anchor Line, Londra, Glasgow, Liverpool; Harissons Line, Liverpool.

Germania: Hamburg-America Linie, Hamburg; Hamburg-Südamerikanische Gesellschaft, Hamburg; Australische Dampfschiffs Ges., Hamburg; Nord-deutscher Lloyd, Brema.

Franța: Messageries Maritimes, Marsilia și Bordo; Compagnie générale transatlantique, Havre, Marsilia; Chargeurs réunis, Havre; Cyprien Fabre et Cie., Marsilia; Transports Maritimes à vapeur, Marsilia; Fraissinet et Cie, Marsilia.

Statele Unite ale Americii de Nord: United States Government din Filadelfia.

Celelalte țări europene și extra-europene, mai fiecare și-au înjghebat societăți de navigațiune, care însă nu se pot compara ca număr și putere de vase cu cele citate.

* În Germania se construște acum cel mai mare vapor din lume, numit „Imperator“ despre care am amintit într'un număr anterior. A se vedea la notițe.

Marile linii de navigațiune străbătute de vapoarele societăților de navigațiune, sunt desemnate pe hărți ca un adevărat bulevard foarte bine hotărât și urmat între apusul Europei și răsăritul Americii de Nord.

Până la ce grad de concurență pot ajunge Englezii, Franzezii, Germanii și Americanii cu înjgheburile acestor mari uriași? Mărim dimensiunile vor trebui mărite și porturile, apoi mărim iuteala, se vor cheltui cărbuni din ce în ce mai mulți.

De sigur că pentru viitor timp patru mari puteri economice din țările noastre vor căuta să construiască uriași din ce în ce mai mari.

Vor să construiască un transatlantic de 300 m. lung, și care să meargă cu o iuteală de 30 de noduri pe oră? Va trebui să aibă o lărgime de 33 m, 50. Va putea să primească o încărcătură de 80.000 de tone. Va consuma 3000 de tone de cărbuni în 24 de ore. Va costa 100 mil. lei

Pentru o singură călătorie li va trebui 15.000 tone cărbuni sau vreo 3000 de vagoane încărcate cu câte 5000 kgr. de cărbuni.

Un astfel de transatlantic ar străbate oceanul Atlantic dinspre apusul și răsăritul Americii de Nord în 4 zile.

Pentru viața economică a omenirii, o astfel de luptă ar fi o vanitate, un lux și o paradă? Nu, de oarece pe măsură ce călătoria din Europa și America, ar deveni din ce în ce mai lesnicioasă, pe aceeași măsură legăturile între cele două continente ar fi mai numeroase (călători, schimb de mărfuri), iar omenirea va profita mult din acest progres al transatlanticului, care apropie zi pe zi mai cu înlesnire marile națiuni.

A. Lăzărescu N.
profesor la liceul sf. Sava.

Cărți și reviste.

Noua revistă română, director: O Rădulescu-Motru, cu cuprinsul: *Noutăți:* Un erou al modestiei naționale: Costache Negri. — Statuia M. S. Regelui Carol I. *Actualitate:* M. Antoniadu: Jean Jacques Rousseau. *Social:* Benedetto de Luca: Naționalismul italian. *Știință:* Const. Sudeșteanu: Raportul dintre religione și știință. *Literatură:* Castor & Pollux: Iubirea mea (versuri), Const. Stoica: Idealul (după Sully Prudhomme) D. Iacobescu: Desnădejde (după Heine). Anton Cehov: Farmacista (trad. din rusește de Lt. Cezar Sfat). *Folklor:* Th. D. Pperantia: *Insemnări:* *Fevista Revistelor:* *Memento:*

În tipografia *Concordia* din Arad a apărut: *Creditul Nostru*, studiu economic-financiar de Dr. Pompil Cioban.

ULTIME ȘTIRI.

Intâlnirea dela Baltisport.

Petersburg, 6 Iulie. Toate ziarerele salută cu entuziasm scosirea împăratului Wilhelm și acordă întrevederii o importanță vastă.

Viena, 6 Iulie. „Neue freie Presse“ scrie că toți prietenii păceii trebuie să salute cu bucurie apropierea Rusiei și a Germaniei.

Intrevederea dintre cei doi monarhi a întărit, în orice caz politica de pace generală.

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: Branisice & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brotea.

Heinric Lang
Atelier fotografic artistic
BRAȘOV, Strada Porții 52
Telefon 443.
Specialist în fotografii de copii la minut. Fotografii în grupe pentru societăți, școli și familii.
Tablouri și albume.
178, 31—40.

Grünwald Albert Fabrică de mobile BRAȘOV, Strada Porții 33. Asortiment enorm de mobile de prânzător, dormitor, salon și odăi de domni. Comande după desen. Prețuri efitine. (25—9) Serviciu punctual.

Așteptați 1-a OCTOMVRIE, până se va deschide: „Filiala fabricii de mobile din Marosvásárhely“ a d-lor **Székelly și Réti,** în Brașov, Strada Porții Nr. 60.

Tot locul cu umezeală se poate usca folosind

Watproof

Cel mai perfect preservativ a izolării apei suterane, usca-rea zidurilor și a fasadelor.
Garantăm pentru oricare lucrare.
Procedeu iute, sigur și cel mai ieftin.
Vânzare de Watproof numai la

Dușoiu & Leucă

Arhitecți, antreprenori de zidiri.

Brașov, Târgul Cailor 4. Telefon 238.

N. I. FOLYOVITS SUCC.

Holtrich-Ujhelyi,

BRAȘOV, Târgu grâului Nr. 4.

Mare asortiment în stofe moderne pentru dame și bărbați.
— Stofe de haine și Albituri. —

Trusouri complete.

Serviciu prompt! Prețuri ieftine!

Pălării de dame

Un asortiment bogat de modeluri originale dela cele mai simple până la cele mai fine.
Forme negarnisite, flori artificiale pene cu preț ieftin, se primesc prefaceri și garnisiri cu prețuri foarte ieftine

Strada Porții Nr. 58.

Intrarea din Strada argintarilor vis-a vis de oficiul de dare orașenesc.

Iulie Schuster.

Stabilimentul băilor din Târgul Cailor

Avem onoarea a aduce la cunoștință că s'a deschis deja baia de înotat împreună cu dușuri.

Tot odată suntem în stare după o acurată comparare a elementelor scaldelor naturale, a face băi minerale în vane anume pentru acest scop cu piatră acră, iod, maras-tină, ciocălan de brad, sare, pucoasă, acid-carbonic, fer, tanin, soda și flori de fân.

Prețurile și orele se pot vedea din ordinea băilor.

Administrația băilor.

Linia Holland-America, Rotterdam
Societatea de vapoare pe acții a liniei Hol-landa-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Rotterdam-Newyork
Kanada.

Mers săptămânal al vapoarelor între

Cancelaria: Budapest VII, Nefelejts utca 47.

Ocazie splendidă

de a cumpăra obiecte de aur și ceasornice.

Din cauza strămutării magazi-nului meu în Târgul grâului Nr. 9. vând toată marfa cu preț foarte ieftin.

Cu stimă

H. Ostersetzer,

magazin de obiecte de aur și ceasornice.
Brașov, Strada porții 16.

Numai scurt timp!

Vânzare totală oficios concesionată
din cauza disolvării negoțului meu,
cu mărfuri moderne de dame.

GUSTAV THEISS

strada Vămei 9. (Hotel Europa).

J. L. & A. Hesshaimer
BRAȘOV.

„la leul alb“.

Casă fondată în anul 1843.

Magazin cu diferite mărfuri de coloniale, bă-căni și vâpseli.

Mare prăjitorie de cafea: Cafea prăjită,
cafea macinată, cafea turcească etc.

Avis!

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. Dame că lucre Costume și rochi de dame după cel mai nou și mo-derm fason cu preț foarte ieftin.

Garantez croi inexcipientabil

Cu toată stima

GUSTAV BEER,

croitor de dame Str. Spitalului 33.

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greu-tăților celor mai cobicioase la stomac și pânțec, în contra căreilor și acrolei la sto-mac, constipațiunei cronice, suferinței de float, congestiunei de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite bête femeesci a luat acest medicament de casa o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încolo. — Prețul unei cutii originale sigilate Co-rone 2 — Falsificațiile se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Varie-til numai dacă fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cu to cută ca un remediu popular cu deosebită eficacitate în priv. tr. as. (fro-re), alia durerile de soldină și reumatism și a altor ur-mări de recedă.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru culti-varea ațională a pelei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. — 40 b Cincot bucăți cor. 1.80

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. MOLL.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comande din provincie se efectuează dîlnic prin rambursă postală. — La deposite se se cōră anumit preparatele provădute cu iscăliturași marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposit în Brașov: Kari Schmidt, farmacist.

Coleșă & Pană

Șuncă de Praga
Brânză de Sibiu
Diferite Dulceturi
și mere
Deposit de Monboane.

frumos mo-bilate se în-chiriază lu-nar, sau cu ziua cu preț ieftin în
Villa Kertsch.

Compagnie generale Transatlantique.

Linia franceză

Circulație regulată directă de

Vapoare viteză mare

Havre-Newyork

Kanada

Via Basel (Elveția) Paris.

Șirou: **Budapest, VII.,**

Baross-Platz 15.

Adresa Teleg. TRANSAT Budapest.

Băile vindecătoare Előpatak

Cu apă care conține Radium, Acid carbonic, (Bai Nauheimer).

au efect deosebit contra boalelor de stomac, rinichi, ud, mîră, ficat, și soldină, soldină, reumatism, constipație, precum și contra boalelor cari se desvoaltă din nervositate. Cura cu renumita apă de beut E-lőpatak, urmată după ordinațiunea medicală, împreună cu băi reci și calde, masaj, gimnastică suedică, trau dietetic dă rezultatu foarte favorabile.

Sezonul băilor dela 15 Maiu până la 15 Sep-temvrie.

Stațiune de cale ferată Feldioara (Söldvár) și Sevisi Sz-Görgy cu comunicație ieftină de trăsuri. Lo-cuințe și întreținere ieftine și ele-gante. Pentru sezonul prim din 15 Maiu până în 15 Iunie și al doilea dela 20 August până în 15 Sep-temvrie se plătește numai jumătate din taxa pentru cură și muzică. Locuința cu 50%, întreținere mult mai ieftină. Apa minerală E-lő-patak ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conține alcal-oid de fier se folosește și ca dot-torie de casă și e foarte plăcută a-mestecată cu vin sau ca beutură răcoritoare. În streinătate precum și în țeară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle. Locul de trimitere E őpatak și în cele mai multe orașe și case de comorciu en gros.

La dorință se trimite și prospecte franco.

Direcțiunea.

Toate doamnele întrebuințează astăzi nume

CRĚMA MARGIT

a lui FÖLDES.

Pomada aceasta pentru față se folosește de milioane de dame Este preparată pe temelul de studii științifice și după constatarea chimicilor vestiți cel mai bun și nestrăicios mijloc pentru a face pie-lea albă și fină. Efectul este surprinzător și sigur.

Numai după o întrebuințare de câteva zile dispar pistruiele, petele, sbărciturile și ori ce necurătenie a obrazului.

Crema Margit a lui Földes

nu numai înfrumusețează fața, dar o și-a-pără de influența vremii, a soarelui și vântului.

Avertisment pentru imitații și falsificări

Se capătă în toată lumea: 1 bucănel 1 și 2 C.

Săpun Margit 70 b.

Pudră Margit 1 Cor. 20 b.

Trimiteri postale dela producător.

Koloman von Földes,

farmacist Arad.

(B).

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 19

Execută toate lucrările ce ocaz în bransa dantistică lida și cu preț moderat. — Spe-cialist în coroață și pod.

Pacienții din provincie să ser-vesc în 24 oare.

102

Ioan Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.

(La regele gulerilor.)

Vă recomand manazinel meu mare de ciorapi de băi bați, dame și copii și ciorapi de turist, cămăși albe și colorate de turist. Ismene lungi și scurte până la genunchi. Gulere manjete și cravate moderne. Umbrele, Toilet și Parfumerie. Vă servesc solid și sigur.